

NYILATKOZAT

a Népiirtás Büntetetének Megelőzéséről és Megbüntetéséről Szóló ENSZ Egyezmény Elfogadásának
70. Évfordulója alkalmából

A Budapesti Központ a Tömeges Atrocitások Megelőzéséért, a Védelmi Felelősség Európai Központjának társalapítója különleges tisztelettel adózik Raphael Lemkinnek az 1948. december 9-én a Népiirtás Megelőzéséről és Megbüntetéséről szóló Egyezmény elfogadásáért végzett úttörő munkájáért és fáradhatatlan küzdelméért. Mindez közvetlen válasz volt a zsidóság tervszerű és módszeres megsemmisítésére a Holokauszt során, valamint a sztálini rendszer által elkövetett bűntettekre.

Az elmúlt hetven év, különösen az utóbbi három évtized során komoly előrelépés történt az egyezmény rendelkezéseinek végrehajtása érdekében, ami az első olyan nemzetközi jogszabály volt, amely lehetővé tette a gyűlöletes bűncselekmény békeidőben történt elkövetésekor is a nemzeti szuverenitás határainak átlépését az ENSZ Biztonsági Tanácsának a tagállamok részéről adott felhatalmazása nyomán. A Nemzetközi Büntetőbíróság létrejött, a Biztonsági Tanács által létrehozott ad-hoc törvényszékek felállítása, a Népiirtás Megelőzésével foglalkozó ENSZ főtitkári tanácsadó kinevezése, a Védelmi Felelősség Elvének jóváhagyása, a Népiirtás Megelőzésével és a Védelmi Felelősséggel foglalkozó ENSZ részleg felállítása, az ezzel foglalkozó regionális és nemzeti koordinátorok, civil szervezetek folyamatosan növekvő száma, valamint a korai előrejelzést szolgáló eszköztár, a preventív mechanizmusok és gyakorlati módszerek kialakítása e gyalázatos gaztett kiirtása érdekében, mindezek fontos lépéseket jelentettek a „Soha Többé!” magasztos eszméje felé vezető úton. Ezek az új intézmények és mechanizmusok leleplezték azokat a szereplőket, akik népiirtást, vagy más tömeges, erőszakos bűncselekményeket akartak elkövetni, és teret nyitottak felelősségük megállapítására.

1948 óta azonban folyamatosan komoly akadályok is felmerültek a „Soha Többé!” ígéretének valóra váltása előtt. A nemzetközi közösség válasza gyakran nem volt megfelelően hatékony. Népiirtásra és más tömeges erőszakos bűncselekményekre is sor került, és mindez ma is fenyegetést jelent. A világ országai nem voltak képesek megvédeni számos etnikai, nemzeti, vallási és faji közösséget, akik e szélsőséges bűncselekmények áldozataivá lettek. A geopolitikai rivalizálás, az állami szuverenitás megvédelem és a be nem avatkozás elve gyakran vált hivatkozási alappá a diktátorok és a szélsőségesek felelősségének elkenése érdekében, míg a jogi normákba való erőszakolt kapaszkodás, a joghézagok, vagy a nemzeti és az egyetemes értékek közötti ellentmondás szerepelt leggyakrabban e nemzetközi cselekvésképtelenség indokaként.

A népiirtás megelőzése mind kollektív, mind pedig egyéni politikai és erkölcsi felelősség és kötelesség. Az államok, elsősorban az ENSZ Biztonsági Tanácsának állandó tagjai viselik az elsődleges felelősséget mint az egyezmény végrehajtásának kulcsszereplői, hogy megelőzzék, megállítsák és megbüntessék ezeket a „név nélküli bűncselekményeket”.

Nyolc évvel ezelőtt történt megalapítása óta a Budapesti Központ a Tömeges Atrocitások Megelőzéséért komoly erőfeszítéseket tett azért, hogy felvilágosító munkát folytasson és előmozdítsa a népiirtás és más tömeges erőszakos bűncselekmények megelőzését. Fő célja a regionális képességek kialakítása, a nemzetközi együttműködés előmozdítása, az Európai Unió és annak tagállamai e téren játszott szerepének fejlesztése, valamint a radikalizáció és a szélsőséges eszmék jelentette újabb kihívásokra adandó válaszok

kimunkálása. Ennek során a Budapesti Központ fontos szerepet szán a fiatal nemzedékek oktatásának, hogy elsajátítsák a toleráns és megkülönböztetéstől mentes viselkedési formákat, mindez fontos előfeltétele a tömeges erőszakos bűncselekmények, így a népirtás megelőzésének is.

Építve az ENSZ rendszerén belüli intézményes fejlődés eredményeire, és csatlakozván a tömeges erőszakos bűncselekmények megelőzését és megakadályozását célzó jelenlegi erőfeszítésekhez, a Budapesti Központ a Tömeges Atrocitások Megelőzéséért felhív minden tagállamot, elsősorban az ENSZ Biztonsági Tanácsa állandó tagjait, az ENSZ főtitkárát, az ENSZ Népirtás Megelőzésével és a Védelmi Felelősséggel foglalkozó hivatalát, hogy élve a Népirtás Büntetének Megelőzéséről és Megbüntetéséről Szóló Egyezmény elfogadása 70. évfordulója által nyújtott alkalommal kezdeményezze egy olyan konzultációs folyamat beindítását, amelynek célja a nemzetközi közösség cselekvőképtelensége okainak leküzdése, az áldozatok fokozott védelme, a megelőzés hatékonyságának fokozása és a felelősök elszámoltathatóságának javítása.

A Budapesti Központ, mint a Védelmi Felelősség Európai Központjának társalapítója felkéri az Európai Uniót, legyen e kezdeményezés fő mozgató ereje, más szereplőkkel és érintettekkel együtt, és felhívja partnereit, támogassák ezt a kezdeményezést és segítsék annak végrehajtását.

Budapest, 2018. december 9.